

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA UOKIK w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8

90-051 Łódź, P - 73

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RLO-61-23/06-AB

Łódź, dnia 22 lutego 2007 r.

DECYZJA Nr RLO 7/2007

I. Na podstawie art. 23f ust. 1 i 2 w związku z art. 23a ust.1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. 2005 r., Nr 244, poz. 2080, zm. Dz. U. z 2006 r. Nr157, poz.1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Dz. U. z 2006 r. Nr 249, poz. 1834) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. 2002 r. Nr 18 poz. 172; Dz. U. 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Wyższej Szkole Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi, ul. Rewolucji 1905 r. nr 64, 90-222 Łódź,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ,

po **uprawdopodobnieniu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów** polegającej na stosowaniu we wzorcach umowy pn. „Umowa” postanowienia o treści:

„Zmiana wysokości chesnego wymaga wydania stosownego Zarządzenia Kanclerza WSHE, ogłoszenia jego treści w gablocie w holu Uczelni i w Dziekanacie oraz wirtualnym pokoju studenta www.wshe.lodz.pl/student co będzie skutkować zmianą treści umowy”,

które jest zbieżne z postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.)

i przyjęciu zobowiązania Wyższej Szkoły Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi do zaniechania tych działań przez usunięcie wskazanego postanowienia z wzorców Umowy i wycofania go w drodze aneksu z umów podpisanych ze studentami,

nakłada się obowiązek wykonania tego zobowiązania do dnia 31 marca 2007 r.

II. Na podstawie art. 23f ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. 2005 r., Nr 244, poz. 2080 , zm. Dz. U. z 2006 r. Nr157, poz.1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Dz. U. z 2006 r. Nr 249, poz. 1834) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. 2002 r. Nr 18 poz. 172; Dz. U. 2003 r. Nr 6, poz. 68),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Wyższą Szkołę Humanistyczno – Ekonomiczną w Łodzi obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania do dnia 6 kwietnia 2007 r.

Uzasadnienie

W okresie od 28 sierpnia 2006 r. do 25 października 2006 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”) – Delegatura w Łodzi przeprowadził postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez Wyższą Szkołę Humanistyczno – Ekonomiczną w Łodzi (dalej: „WSHE”). W ramach postępowania dokonano oceny wzorców umowy pn.: „Umowa” zawieranych z konsumentami na świadczenie usług kształcenia na studiach dziennych i zaocznych.

Przedmiotowa kontrola wzorców „Umowy” dotyczyła treści postanowień, których wykorzystywanie mogło stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwana dalej: „ustawa o okik”), w szczególności przez stosowanie postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości konieczne i uzasadnione stało się podjęcie działań administracyjnych zmierzających do ochrony interesów słabszych uczestników rynku – konsumentów.

W dniu 3 listopada 2006 r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu Postanowieniem Nr 1/61-23/06 (*dowód: karty nr 1-2*) postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez WSHE praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na godzącym w nie bezprawnym stosowaniu w zdaniu ostatnim § 4 ust. 1 wzorców umowy pn. „Umowa” postanowienia umownego, które zostało wpisane w dniu 20 czerwca 2006 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 (45) Kodeksu postępowania cywilnego (na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 kwietnia 2006 r., sygn. akt XVII Amc 49/05), o treści: *„Zmiana wysokości czesnego wymaga wydania stosownego Zarządzenia Kanclerza WSHE, ogłoszenia jego treści w gablocie w holu Uczelni i w Dziekanacie oraz wirtualnym pokoju studenta www.wshe.lodz.pl/student co będzie skutkowało zmianą treści umowy*”, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik.

Prezes Urzędu zawiadomił WSHE o wszczęciu postępowania w dniu 3 listopada 2006r., stosownie do przepisu art. 84 ust. 3, w związku z art. 100a ust. 3 ustawy o okik (*dowód: karta nr 3*).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania WSHE ustosunkowała się do przedstawionych zarzutów w piśmie z dnia 17 listopada 2006 r. (*dowód: karta nr 56*). WSHE przyznała się do stosowania zarzucanej praktyki i zobowiązała się do usunięcia kwestionowanego postanowienia ze stosowanych wzorców „Umowy”. WSHE zadeklarowała

podjęcie w tym celu następujących czynności. Po pierwsze wprowadzenie do stosowania nowych wzorów „Umowy”, które nie będą zawierały przedmiotowego postanowienia i po drugie usunięcie tego postanowienia z umów zawartych ze studentami, w drodze aneksu do umów, w terminie do 31 marca 2007 r.

WSHE wniosła o przyjęcie przez Prezesa Urzędu tego zobowiązania i wydanie decyzji administracyjnej w tej sprawie w trybie art. 23f ustawy o okik (*dowód: karta nr 59*).

Dnia 7 grudnia 2006 r. WSHE została zawiadomiona o możliwości zapoznania się z aktami sprawy i końcowego wypowiedzenia się co do zebranych dowodów oraz przedstawionych zarzutów.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Wyższa Szkoła Humanistyczno - Ekonomiczna w Łodzi działa w oparciu o wpis do Rejestru Uczelni Niepublicznych i Związków Uczelni Niepublicznych, prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, pod numerem 30 (*dowód: karta nr 6*). Przedmiotem działalności WSHE jest prowadzenie kształcenia na poziomie wyższych studiów zawodowych i magisterskich na kierunkach wymienionych w rubryce 4 tego rejestru.

W swojej działalności WSHE stosuje przy zawieraniu umów kształcenia z konsumentami (studentami) pięć rodzajów umów pn. „Umowa”, które stanowią wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 k.c. Wszystkie wzorce „Umowy” w jednakowy sposób określają prawa i obowiązki stron. Jedyna różnica w ich treści dotyczy okresu trwania studiów. Przedmiotem analizy Prezesa Urzędu w ramach niniejszego postępowania były „Umowy” aktualnie stosowane przez WSHE przy zawieraniu umów ze studentami na okres 4, 6, 7 lub 10 semestrów oraz na czas nieoznaczony (*dowód: karty nr 7-18*).

We wskazanych powyżej wzorach „Umowy” WSHE ustaliła jednostronnie następujące postanowienie w zdaniu ostatnim § 4 ust. 1:

„Zmiana wysokości czesnego wymaga wydania stosownego Zarządzenia Kanclerza WSHE, ogłoszenia jego treści w gablocie w holu Uczelni i w Dziekanacie oraz wirtualnym pokoju studenta www.wshe.lodz.pl/student co będzie skutkować zmianą treści umowy”.

Ponadto ustalono, że Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów”) w wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 49/05) uznał za niedozwolone następujące postanowienie:

„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie.”

Postanowienie to zostało wpisane w dniu 20 czerwca 2006 r., pod numerem 756, do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.) (zwana dalej: „k.p.c.” lub „kodeks postępowania cywilnego”).

W piśmie z dnia 7 grudnia 2006 r. WSHE zobowiązała się do wykreślenia z „Umowy” postanowienia o kwestionowanej treści w brzmieniu: *„Zmiana wysokości czesnego wymaga wydania stosownego Zarządzenia Kanclerza WSHE, ogłoszenia jego treści w gablocie w holu Uczelni i w Dziekanacie oraz wirtualnym pokoju studenta www.wshe.lodz.pl/student co będzie skutkować zmianą treści umowy”.* W tym celu WSHE zobowiązała się do podjęcia w terminie do 31 marca 2007 r. następujących czynności:

1/ opracowania i wprowadzenia do stosowania nowych wzorów „Umowy”, nie zawierających przedmiotowej klauzuli,

2/ wycofania tej klauzuli w drodze aneksu, z umów podpisanych ze studentami (dowód: karta nr 59).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o okik przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Przepis art. 23a ust. 2 ustawy o okik zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Uprawdopodobnienie praktyki określonej w art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik wymaga wykazania, że mogły zostać spełnione łącznie trzy przesłanki:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1.

Art. 4 pkt 1 lit. a ustawy o okik stanowi, że ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy – rozumie się przez to osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej.

WSHE jest osobą prawną, która działa na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 nr 164 poz. 1365 z późn. zm.) – (zwana dalej: „ustawa o szkolnictwie wyższym”). Zgodnie z przepisem art. 29 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym WSHE uzyskała osobowość prawną z chwilą wpisu do Rejestru Uczelni Niepublicznych i Związków Uczelni Niepublicznych prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Jak wskazano powyżej, WSHE jest zarejestrowana w tym Rejestrze pod numerem 30.

Przedmiotem działalności WSHE jest kształcenie na poziomie wyższych studiów zawodowych i magisterskich, co w ocenie Prezesa Urzędu, należy uznać za usługę o charakterze użyteczności publicznej. Uzasadniając to stwierdzenie należy przywołać wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w którym Sąd stwierdza m.in., że *przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej*, tj. edukacja. Ta wykładnia Sądu odpowiada przepisowi art. 4 ust. 1 lit. a ustawy o okik definiującego pojęcie przedsiębiorcy jako m.in. osoby prawnej organizującej lub świadczącej usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej. Warto również zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie kwalifikowano uczelnię niepaństwową jako przedsiębiorcę lub podmiot prowadzący działalność gospodarczą (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 1999 r., II CKN 451/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 36; z dnia 29 maja 2001 r., I CKN 1217/98, OSNC 2002, nr 1, poz. 13; postanowienie SN z dnia 26 kwietnia 2002 r., IV CKN 1667/00, OSNC 2003, nr 5, poz. 65; uchwała SN z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP67/02, OSNC2003 Nr 7-8, poz. 102).

Prezes Urzędu stwierdza, że WSHE jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a ustawy o okik.

W związku z tym pierwsza przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została uprawdopodobniona.

Ad 2.

Dla uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest, aby miało ono charakter bezprawny.

Bezprawność jest to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Pojęcie porządek prawny obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych, jako zasady współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przy ocenie bezprawności rozważenia wymaga kwestia, czy czyn był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego tj. normami prawa powszechnie obowiązującego a także z nakazami i zakazami wynikającymi z zasad współżycia społecznego.

Przepis art. 23a ust. 2 ustawy o okik precyzuje klauzulę generalną wskazaną w art. 23a ust. 1 tej ustawy i jak zostało wskazane wyżej, zawiera przykładowy katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do tego przepisu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego.

Na mocy art. 479⁴⁵ k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przesyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, stosownie do art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę jawności rejestru. Jawność rejestru oznacza, że jest on dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów. W rejestrze przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

Przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu jest stosowanie przez WSHE we wzorcach „Umowy”, w obrocie z konsumentami postanowienia o treści: *„Zmiana wysokości czesnego wymaga wydania stosownego Zarządzenia Kanclerza WSHE, ogłoszenia jego treści w gablocie w holu Uczelni i w Dziekanacie oraz wirtualnym pokoju studenta www.wshe.lodz.pl/student co będzie skutkować zmianą treści umowy”*.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie to może być tożsame z klauzulą uznaną za niedozwolone postanowienie umowne na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 49/05), i dnia 20 czerwca 2006 r. wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 756, o treści: *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie.”*

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrażonym w wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Stosowanie postanowień wzorców umowy o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, co potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. III SZP 03/06).

Postanowienia wskazane w sentencji decyzji oraz postanowienie wpisane do rejestru, o którym mowa wyżej, pod numerem 756 mogą zostać uznane za tożsame, zarówno co do celu jak i skutków.

Kwestionowane postanowienie § 4 ust. 1 wzorca „Umowy” przewiduje możliwość jednostronnego dokonywania przez WSHE zmian umowy zawartej z konsumentem, bez wskazania żadnych przyczyn, które mogłyby powodować takie zmiany, tym samym przedsiębiorca rozszerza swoje uprawnienia. Jednocześnie stosując to postanowienie umowne WSHE ogranicza swoje obowiązki wobec konsumenta związane z koniecznością doręczenia umowy. Jedynym skutecznym sposobem zawarcia umowy z użyciem wzorca jest jej doręczenie. Doręczenie wzorca polega na wręczeniu lub przesłaniu za potwierdzeniem odbioru konsumentowi dokumentu obejmującego całość wzorca, to jest nie tylko umowy wzorcowej, ale również innych dokumentów jak regulaminy, zarządzenia, warunki ogólne, itp. akty, do których odwołuje się wspomniana umowa. Powyższy obowiązek w takim samym stopniu dotyczy wzorca istniejącego, jak i jego zmian. Nie jest dopuszczalne w przedmiotowej sprawie doręczenie wyciągu wzorca lub informacji o jego istnieniu, ustne powiadomienie, lub obwieszczenie na tablicy ogłoszeń (porównaj: Wojciech Popiołek, Kodeks cywilny, Komentarz, Tom 1, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2002, 3. wydanie, s. 791). Warunkiem umowy, którego możliwość zmiany zastrzega sobie WSHE jest wysokość czesnego. Umowa o studiowanie nie jest umową bagatelną, zawieraną codziennie w celu zaspokojenia bieżących potrzeb, a wysokość czesnego nie jest kwotą drobną. W związku z powyższym niedoręczenie wzorca umowy przez proponenta w żadnym wypadku nie może mieć zastosowania w umowach między WSHE (przedsiębiorcą) a studentami (konsumentami).

Tożsamym celom tj. możliwości jednostronnego dokonywania zmian zawartej umowy bez wskazania żadnych przyczyn, które mogłyby powodować takie zmiany oraz ograniczeniu obowiązków przedsiębiorcy ma służyć postanowienie wpisane do rejestru, o którym mowa wyżej, pod numerem 756. Skutkiem prawnym obu ww. postanowień jest pozbawienie konsumenta możliwości skutecznego odstąpienia od umowy, gdy wprowadzone jednostronnie zmiany warunków umowy nie będą konsumentowi odpowiadały.

Tym samym Prezes Urzędu stwierdza, że WSHE stosuje postanowienie wzorca „Umowy”, które zostało wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego, co jest bezwzględnie zakazane. Stosownie bowiem do art. 479⁴² k.p.c. który wskazuje, iż w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sentencji wyroku przytacza ich

treść i zakazuje ich wykorzystywania. Natomiast z treści art. 479⁴³ k.p.c. wynika, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny w Warszawie, VI Wydział Cywilny w wyrokach z dnia 29.09.2005 r., sygn. akt VI Aca 381/05 i z dnia 16.11.2005 r., sygn. akt VI Aca 473/05 stwierdził, że: „Celem postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone *jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców, dokonana w oderwaniu od konkretnej umowy, zaś wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Rozszerzona prawomocność materialna takich wyroków stanowi przeszkodę procesową dla ponownego rozpoznania sprawy dotyczącej uznania za niedozwolone postanowień wzorców umowy, które zostały uznane za niedozwolone prawomocnymi wyrokami wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z art. 479⁴⁵ k.p.c. Wpisanie do rejestru wzorca umowy uznanego za niedozwolony wyłącza ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wyrok wydano, zaś pozew obejmujący takie powództwo podlega odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/03(OSNC 2005/2/25)”.*

W ślad za tym należy przyjąć, że jeżeli w obrocie z udziałem konsumentów funkcjonuje zapis o treści analogicznej, jak ten w klauzuli zakazanej, celowe jest uznanie, że treść zapisu stosowana wobec konsumentów innych aniżeli ci dotknięci zapisem jest zakazana i stanowi o bezprawności takiego działania. Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie przez WSHE we wzorcach postanowienia wskazanego w sentencji decyzji może być bezprawne.

W związku z tym druga przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została uprawdopodobniona.

Ad 3.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest spełniona, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości. Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 23a ust. 1 ustawy o okik stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ze zbiorowym interesem konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować, interesy konsumentów, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Oferta WSHE świadczenia usług kształcenia na podstawie wzorców „Umowy” jest adresowana do z góry nie określonej liczby konsumentów. Z oferty tej skorzystali już konsumenci – studenci kontynuujący naukę w uczelni, ale mogą także z niej skorzystać inni konsumenci - potencjalni studenci. Krąg osób, który został już dotknięty stosowaną praktyką i który taką praktyką może zostać dotknięty jest nieograniczony i niemożliwy z góry do określenia ani zidentyfikowania. Stosowanie przez WSHE zarzucanej praktyki wobec nieograniczonej liczby konsumentów wypełnia przesłankę naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Nie ma tutaj wątpliwości, że działanie WSHE nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny, lecz mogą naruszać uprawnienia nieograniczonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy faktycznych lub potencjalnych kontrahentów (studentów) WSHE.

W związku z tym trzecia przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została uprawdopodobniona.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdza się, że w przedmiotowej sprawie zostały uprawdopodobnione wszystkie przesłanki praktyki określonej w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik

Zgodnie z art. 23f ustawy o okik jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że przedsiębiorca stosuje praktykę o której mowa w art. 23a, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

WSHE zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom poprzez zaprzestanie stosowania postanowienia umownego naruszającego przepisy art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Stosownie do art. 23f ust. 3 o okik Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Stąd należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Z upoważnienia

Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona Bielska

Otrzymuje:

Wyższa Szkoła
Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi
ul. Rewolucji 1905 r. nr 64
90-222 Łódź